

Sıkılaştırma tüketimi değil üretimi frenledi

Ekonomi yönetiminin tüketimi kısarak enflasyonu dizginlemeye çalıştığı programda beklenen olmadı. Üretim düşerken tüketim artmaya devam ediyor. **Sanayi** üretimi ağustosta aylık yüzde 1,6, yıllık yüzde 5,3 azalarak, depremden bu yana en sert yıllık düşüş kaydedildi. **Sanayide** üretim düşerken, perakende satışlar ağustosta hızlandı. TÜİK verilerine göre, perakende satış hacmi aylık yüzde 2,2, yıllık yüzde 13,3 artış gösterdi.

Sıkılaştırma kapsamında sert faiz artışlarının yanı sıra kredileri kısarak ekonomiyi yönetimi piyasadaki reel faizle politika faizi arasında oluşan farkı ortadan kaldırarak enflasyonu çapalamayı ve tüketimi azaltmayı hedefledi. Ancak ekonomi yönetimi hedefine ulaşamadı. Üretim düşerken tüketim artmaya devam ediyor. Türkiye İstatistik Kurumu

(TÜİK), ağustos ayına ilişkin **sanayi** üretim endeksi verilerine göre **sanayi** üretimi ağustosta aylık yüzde 1,6, yıllık yüzde 5,3 azaldı. Buna göre **sanayi** üretiminde depremden bu yana en sert yıllık düşüş görüldü. **Sanayi** üretimi yıllık bazda 3 aydır peş peşe daralırken, tüketim artmaya devam ediyor. TÜİK perakende satış hacmi ağustos

verilerine göre, ticaret satış hacmi 2024 yılı ağustos ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 5,3 arttı. Aynı ayda motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin toptan ve perakende ticareti ile onarımı için satış hacmi yüzde 1,0 azaldı, toptan ticaret satış hacmi yüzde 3,1 arttı, perakende ticaret satış hacmi ise yıllık yüzde 13,3 arttı. Öte yan-

dan Ticaret satış hacmi 2024 yılı Ağustos ayında bir önceki aya göre yüzde 2,9 arttı. Aynı ayda motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin toptan ve perakende ticareti ile onarımı için satış hacmi yüzde 1,8 arttı, toptan ticaret satış hacmi yüzde 3,5 arttı, perakende ticaret satış hacmi ise aylık yüzde 2,2 arttı. **Sanayi**, inşaat, ticaret ve hizmet

sektörleri toplamında ciro endeksi, 2024 yılı Ağustos ayında yıllık yüzde 41,8 arttı. Toplam cironun alt detaylarına bakıldığında, 2024 yılı Ağustos ayında yıllık **sanayi** sektörü ciro endeksi yüzde 26,7 arttı, inşaat ciro endeksi yüzde 75,0 arttı, ticaret ciro endeksi yüzde 42,8 arttı, hizmet ciro endeksi yüzde 55,5 arttı. **-EKONOMİ SERVİSİ**

EKONOMİ DARALIRKEN DIŞ TİCARET AÇIĞI DA TIRMANIYOR

Uygulanan sıkılaştırma politikası ile ekonomi 6 aydır daralıyor. İmalat göstergesi **İSO** PMI Eylül ayında 44,3'e gerileyerek yavaşlamanın belirginleştiğini ortaya koyarken, dış ticaret açığı da arttı. Ticaret Bakanı Ömer Bolat'ın açıkladığı Eylül ayı dış ticaret verilerine göre, 2024 Eylül ayında, dış ticaret açığı yıllık bazda yüzde 0,5 artış ile 5,122 milyar dolar olarak gerçekleşti. Bolat, "Son 14 ayın 11'inde dış ticaret açığımız azalmıştır. Bu kapsamda, dış ticaret açığı üçüncü çeyrekte bir önceki yılın ayına dönemine göre yüzde 33,8 oranında azalışla 17,4 milyar dolara gerilemiştir" dedi. 2024 yılının ilk 9 ayında ihracat, bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 3,2 oranında artışla 192,8 milyar dolar olarak kaydedildi. Türkiye'nin Eylül ayı ihracatı yıllık yüzde 1,8 azalarak 22 milyar dolar oldu.

TOPLAM CİRO AYLIK YÜZDE 3,7 ARTTI

Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörleri toplamında ciro endeksi, 2024 yılı Ağustos ayında aylık yüzde 3,7 arttı. Toplam cironun alt detaylarına bakıldığında, 2024 yılı Ağustos ayında aylık **sanayi** sektörü ciro endeksi yüzde 1,0 arttı, inşaat ciro endeksi yüzde 10,9 arttı, ticaret ciro endeksi yüzde 4,2 arttı, hizmet ciro endeksi yüzde 3,3 arttı.

TÜKETİM İTHALATI YATIRIM MALINI GEÇTİ

Türkiye'de yatırım mali ithalatı 2024 Ocak-Eylül döneminde ilk kez tüketim mali ithalatının altında kaldı. Ticaret Bakanlığının genel ticaret sistemi verilerine göre ocak-eylül döneminde tüketim mali ithalatı yüzde 13,5 artışla 38 milyar 805 milyon dolar düzeyinde gerçekleşti. Yatırım mali ithalatı ise yüzde 1,2 daraldı ve 37 milyar 825 milyon dolarda kaldı. Yatırım mali ithalatı, geçen yılın aynı dönemde tüketim mali ithalatının 4,1 milyar dolar üzerinde gerçekleşmişti. Tüketim malları ithalatında son dönemde otomotiv ve taşıt araçları öne çıksa da bütün kalemlerde artış eğilimi gözleniyor. Bunda, yatırım malları ithalatındaki düşüş etkili olsa da, dönemsel olarak Türkiye'de son tüketiciye ulaşan yerli imalat **sanayii** ürünlerinin rekabetteki zayıflığı da etkili oldu. Gıda grubundaki artışlar da dikkat çekti. İşlenmemiş gıda yüzde 95,08, işlenmiş gıda yüzde 84,17 oranında yükseldi. Uluslararası petrol fiyatlarıyla ilişkili olan akaryakıt ve yağlarda ise yüzde 57,84 oranında düşüş oldu. **Sanayii** ile ilişkisi olmayan diğer taşıt araçlarındaki ithalat ise yüzde 345,94 oranında artışla 1 milyar dolara üzerine çıktı.

Spot

5 dakikada 1 hafta

► Ocak-Ağustos döneminde cari denge 9,7 milyar dolar açık vermiş durumda. Bu son üç yılın en düşük açığı olması ve geçen yıla göre neredeyse 29 milyar dolar iyileşme göstermesi açısından önem taşıyor.

► Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, perakende satışlar ağustosta aylık yüzde 2,2 artarken, yıllık bazda yüzde 13,3'lük artış gerçekleşti. Tüketimde hareketliliği ortaya koyan perakende satışlar böylece aylık bazda 6 ayın zirvesinde gerçekleşti.

Cari dengede 5 yılın en iyi verisi

Ağustos ayında cari işlemler dengesi 4,3 milyar dolar fazla verdi. Altın ve enerji hariç cari denge ise 9 milyar dolar fazla verdi. Böylece 2019 yılı ağustos ayında görülen 5 milyar 95 milyon dolar fazlanın ardından en yüksek seviyeye çıkıldı. Ödemeler dengesi 2021'den bu yana da ilk kez üst üste 3 ay fazla vermiş oldu.

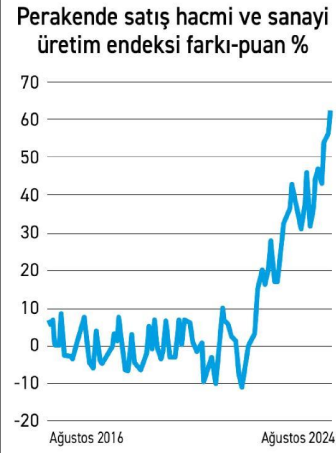
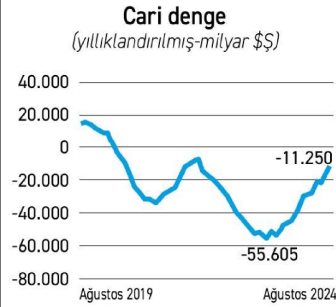
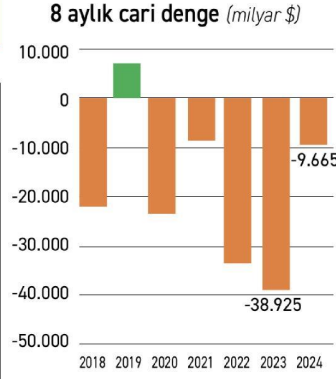
Ocak-Ağustos döneminde cari denge 9,7 milyar dolar açık vermiş durumda. Bu son üç yılın en düşük açığı olması ve geçen yıla göre neredeyse 29 milyar dolar iyileşme göstermesi açısından önem taşıyor.

Yıllıklandırılmış açık ise Ağustos'ta 11,2 milyar dolar düzeyine iyileşti ve 2021 sonundan bu yana en iyi düzeyine ulaştı. Son 15 ayda yıllıklandırılmış açık 44 milyar dolar azaldı.

Sanayi Üretimi ve Perakende Satışlarda Tarihi Kopuş

Ağustos verilerine göre Türkiye'de sanayi üretimi ve perakende satış hacmi arasındaki ayrışma tarihi seviyelere ulaştı. Sanayi üretimi yıllık bazda yüzde 5,3 gerilerken, perakende satışlar yüzde 13,3 arttı.

Geçmiş dönemde birbiri ile uyumlu hareket eden bu iki veri 2022 başından itibaren birbirinden farklı trendler izlemeye başladı. Sanayi

üretimi son 3 yıldır yatay bir seyir izlerken, tüketim hızla artmaya devam etti.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, perakende satışlar ağustosta aylık yüzde 2,2 artarken, yıllık bazda yüzde 13,3'lük artış gerçekleşti. Tüketimde hareketliliği ortaya koyan perakende satışlar böylece aylık bazda 6 ayın zirvesinde gerçekleşti.

Sanayi üretim endeksi Nisan ayından bu yana parlak

bir seyir izlemiyor. Son üç ayda ise sırayla yüzde 5, yüzde 4,3 ve yüzde 5,3 geriledi. Bunun büyüme üzerindeki etkisini bir yana bırakalım, sanayi sektörünün böyle keskin bir şekilde ve istikrarlı bir şekilde gerilemesi reel ekonomi, dış ticaret, istihdam gibi pek çok veri için de bir tehdit içeriyor.

Karşı taraftan tüketim artışının hız kesmeden devam ediyor olması, hatta bu artışın Ağustos'ta hızlanması, ekonomik dengeler üzerindeki soru işaretlerini artırıyor. Politika faizindeki yükselişin tüketimi yavaşlatmasını beklerken, bu olmadığı gibi, hiç istemediğimiz gibi üretimde gerileme yaşanıyor. Bu durum büyük oranda, maliye politikasının, para politikasına yeterli desteği vermemesinden kaynaklanıyor. İlave olarak, Türkiye'de üretimin pahalılaşması, ithal mallara olan talebi körüklüyor. Geçen ayki veriler tüketim mali ithalatının rekor düzeye ulaştığını gösterdi. Yurt dışına çıkan vatandaşların buldukları ülkelerde yaptıkları harcamalarda da keskin artış var. Bu nedenle, cari dengede görülen iyileşmenin reel sektöre yansımaları sınırlı kalıyor.

Eylül ayına ilişkin öncü göstergeler (PMI, KKO, RKGE, ihracat, ara malı ithalatı, elektrik tüketimi) üretici sektörlerde yavaşlamanın sürdüğünü ilişkin sinyaller veriyor.

Ağustos ayında 47,8 olan **İstanbul Sanayi Odası** PMI, Eylül'de sert bir şekilde yavaşlayarak 2020 yılı Mayıs ayından bu yana gördüğü en düşük seviye olan 44,3 düzeyi ile faaliyet koşullarındaki bozulma eğilimini altıncı ayına taşıdı.

• DR. BADER ARSLAN

-EKONOMİ Gazetesi yazarı

Çarklar Fırtınasının Merkezinde

Salgın dönemindeki seviyesine gerileyen PMI verisi ve deprem dönemindeki kadar yıllık daralma gösteren sanayi üretimi, reel sektörün yavaşlamasına dair resmi berrak hale getirdi. Kasım ayında faiz indirimi ile başlayabilecek "yumuşak iniş" senaryoları ise yüksek Eylül enflasyonu ile yeni yıla taşındı. İşletme sermayesi sorunu, kredi bulunabilirliği ve yüksek finansman maliyetlerine rağmen iş dünyası programı destekliyor. Ancak soru aynı: Ne kadar süreyle dayanmamız gerekecek? İş dünyası, yavaşlama ve sıkılaşma takvimine dair belirsizlikler nedeniyle "aşırı önlem almak" veya "önlemleri yeterince alamamak" arasında sıkışmış durumda.

● Dilan Erdemir

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre Eylül ayında tüketici fiyatları bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 49,38, aylık bazda yüzde 2,97 artış kaydetti. Aylık bazda beklenti üstü gelen enflasyon verisi sonrası birçok yabancı kurum, TCMB'den ilk faiz indirim beklentilerini ötelirken, enflasyon tahminlerinde de revizeye gitti. Öte yandan Ağustos ayı **sanayi** üretim verisi ve Eylül ayı imalat PMI rakamları pandemiden bu yana en sert daralmaya işaret ediyor. İstihdam tarafına baktığımızda ise manşet işsizlik yüzde 8,5'e geriliyor ancak atıl işgücü oranında yukarı yönlü bir seyir izleniyor. İhracat iklim endeksinde 50,5 ile ılımlı bir iyileşme izlenirken yılın en düşük seviyesine gerilemesi dikkat çekti. Talep tarafında takip edilen tüketim mali ithalatı ise Eylül ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 12,1 artışla 4,2 milyar dolara yükselerek rekor kırdı.

Öte yandan TCMB'nin faiz indirimlerine başlamak için izlediği aylık enflasyonun ana eğiliminde belirgin ve kalıcı düşüş hedefi henüz sağlanamadı. Bir yılı aşkın süredir uygulanan politikalarda sona gelinmemişken, rekabet avantajını kaybettiklerini söyleyen reel sektör, yurt içinde de yüksek faizler ve maliyetler ile yavaşlayan iç talebin alarm verdiğini sık

sık dile getiriyor. Ancak **İSO Başkanı Erdal Bahçıvan**'ın da dediği gibi ortodoks politikalara geçiş sabır gerektiriyor ve çıkan faturadan her kesimin payını alması kaçınılmaz. Bloomberg Businessweek Türkiye için değerlendirmelerde bulunan reel sektör temsilcileri, zor bir süreçten geçtiklerini ancak enflasyonun kalıcı bir şekilde düşmesinin iş dünyası için de kritik olduğunu belirtirken, tüm yükün TCMB'de olmaması gerektiğinin aksi halde Merkez Bankası ile sahanın karşı karşıya gelebileceğini ifade ediyor. Ekonomistlerin genel görüşü ise, Türkiye ekonomisinin yumuşak iniş yapacağı yönünde. Talep tarafında soğumanın net bir şekilde kendini gösterdiğini belirten uzmanlar, yolu bitirmeden geri dönüşün bedelinin çok ağır olacağı konusunda uyarıyor. Erken gevşemenin bir süre sonra reel kesimi yine baskı altına alacağını belirten ekonomistler, Türkiye'nin enflasyonu önceliklendirme dışında bir alternatifi olmadığını altını çiziyor.

Sanayi üretiminde sert daralma

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre **sanayi** üretimi Ağustos'ta aylık yüzde 1,6, yıllık yüzde 5,3 düştü. Verilere göre **sanayi** üretiminde depremden bu yana en sert yıllık düşüş görüldü.

Sanayinin alt sektörleri

incelendiğinde, 2024 yılı Ağustos ayında madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 5,4 azaldı, imalat **sanayi** sektörü endeksi yüzde 5,4 azaldı ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi yüzde 1,6 arttı.

Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde, 2024 yılı Ağustos ayında madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi bir önceki aya göre yüzde 4,4 azaldı, imalat **sanayi** sektörü endeksi yüzde 1,3 azaldı ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi yüzde 3,2 azaldı.

İmalat göstergesi salgın yılından bu yana en düşük seviyede

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından açıklanan eylül ayına ilişkin satın alma yöneticileri endeksi (PMI) imalat tarafında sert daralmaya işaret etti. Endeks 44,3 ile salgın yılından bu yana en düşük seviyeye geriledi. Bir önceki ay endeks 47,8 olarak kaydedilmişti. Ankette katılımcılarının talep zayıflığına ilişkin geri dönüşleri dikkat çekerken, söz konusu zayıflık, yeni siparişlerde yaklaşık son dört buçuk yılın en sert düşüşüne yol açtı. Yeni ihracat siparişlerinin yeniden yavaşlamaya geçmesi, dış talepte de durğunluğa işaret etti. Yeni siparişlerin zayıf seyrine bağlı olarak üretim de üst üste altıncı kez, aylık bazda yavaşlama kaydetti.

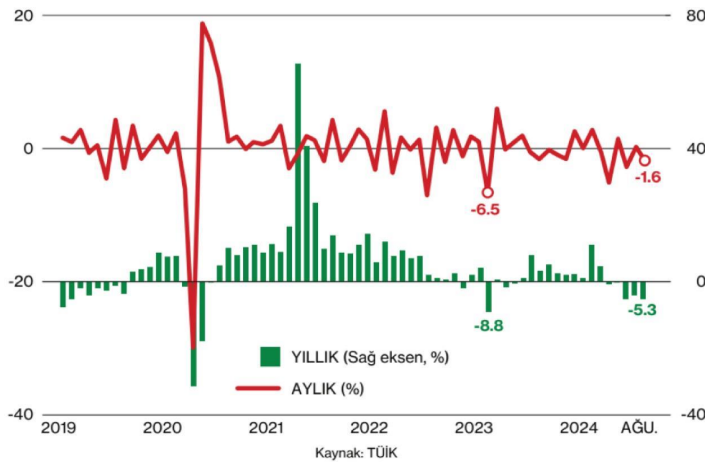
Tüketim mali ithalatında rekor

Ticaret Bakanlığı'nın öncü dış ticaret verilerine göre Eylül ayında tüketim mali ithalatı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 12,1 artışla 4,2 milyar dolara yükseldi. Eylül ayı itibarıyla 12 aylık toplam tüketim mali ithalatı da 52 milyar dolara aşarak rekor kırdı.

Şekib Avdagiç: Asıl mücadele bundan sonra başlıyor

Merkez Bankası'nın enflasyondaki mücadelede kararlılığını değerli bulduklarını ifade eden **İstanbul Ticaret Odası (İTO)** Başkanı **Şekib Avdagiç**, erken faiz indiriminin riskine dikkat

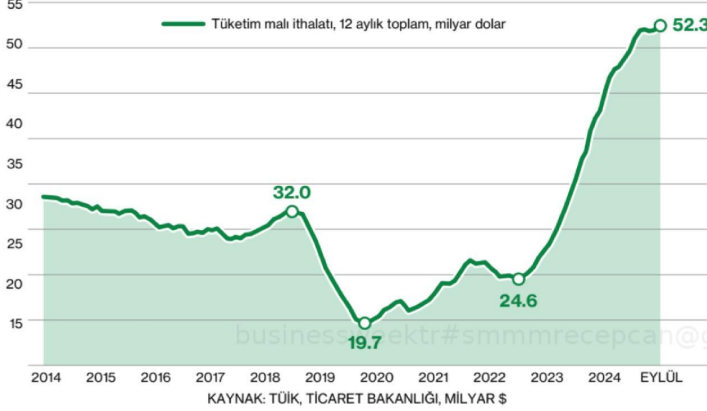
SANAYİ ÜRETİMİ YILLIK BAZDA 3 AYDIR DARALİYOR

TÜKETİM İTHALATI EYLÜL'DE %12 ARTIŞLA 4.3 MİLYAR DOLARA YÜKSELDİ

YILLIK İTHALAT 52.3 MİLYAR DOLAR İLE REKOR SEVİYEYE ÇIKTI

KAYNAK: TÜİK, TİCARET BAKANLIĞI, MİLYAR \$

çektii. Avdagiç, asıl kararlılık gerekti-
ren kısmın bundan sonraki süreç ola-
cağını belirtti.

İTO Başkanı Avdagiç, "Enflasyonun yıl sonunda OVP'de güncellenen hedef seviyesinde ger-
çekleşmesi için, kalan üç ayda aylık
ortalama artışların %1,37 ve üç ayın
toplamında da 4,16 puan seviyesinde
gerçekleşmesi gerekiyor. Tahminler,
yıl sonu enflasyonunun yüzde 42-43
seviyesinde gerçekleşebileceği
yönünde... Enflasyondaki bu düşüş
eğilimini son derece önemli ve değerli
buluyoruz. Ancak asıl kararlılık gerek-
tiren mücadelemiz, bundan sonraki
süreçte olacak. Bu süreçte bozulan
fiyatlama davranışlarının ortadan kal-
dırılması; enflasyondaki katılığın ber-
taraf edilebilmesinde en önemli konu.
Bilhassa halkın enflasyon beklentisi-
nin aşağıya çekilmesinde çok önemli.
Ekonomi yönetimine ve Merkez
Bankası'na, enflasyonla mücadelenin
yanı sıra enflasyon beklentilerinin kırıl-
ması konusunda da önemli iş düşüyor.
Bildiğiniz gibi Merkez Bankası, Eylül
ay toplantısında politika faizini yüzde
50 seviyesinde sabit tuttu. Erken bir
faiz indirimi tüm toplum kesimlerinin
enflasyonla mücadele için katlandığı
fedakarlıkların heba olması riskini
taşıdığı muhakkak. Ama enflasyon
ağırlıkla talep kaynaklı değilse ya da
bununla birlikte bozulan fiyatlama

davranışlarının önemli bir payı var ise,
bu durumda faiz silahından çok daha
anlamlı, etkili ve maliyeti daha düşük
araçları kullanmak ve politikaları
uygulamak zorundayız" yorumunda
bulundu.

"TCMB'nin kararlılığını değerli buluyoruz"

Avdagiç, "Dünya örnekleri gösteri-
yor ki, yüksek enflasyondan kurtul-
mak zor değildir. Ama asıl zor olanı,
enflasyonu tek haneye indirmek ve
kalıcı olarak bu seviyede tutabilmek-
tir. Bu da kararlı mücadele ile birlikte
güven ve istikrarla sağlanabilir. Bunun
için ekonomi yönetiminin ve Merkez
Bankası'nın ortaya koyduğu müca-
dele kararlılığını son derecede değerli
buluyoruz. Bu çabaların ve sıkı para
politikası duruşunun en az bu ölçekte
etkili ve uyumlu bir maliye politikasıyla
desteklenmesinin zorunlu olduğunu
da her fırsatta vurgulama gereği
duyuyoruz" dedi.

Erdal Bahçivan: Sabır
gerektiğinin bilincindeydik, tüm
yük TCMB'de olmamalı

Rasyonel ekonomi modeline geçi-
şin sabır gerektirdiğini ve birtakım
fedakarlıklar yapılması gerektiğini
bildiklerini kaydeden **İstanbul Sanayi
Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan**,
bütün yükün TCMB'ye bırakılmaması

gerektiğini, aksi halde merkez bankası
ile sahanın karşı karşıya gelebilece-
ğini ifade etti. Bahçivan, "Programın
ilk döneminden beri merkez bankası
üzerindeki rol gereğinden fazla abartıldı.
Tüm yük TCMB'ye bırakılırsa hak-
sızlık yapılmış olabilir. Yapısal anlamda
yapılması gerekenleri kendi haline
bırakırsak, işi sadece faiz boyutuna
indirirsek programa da zarar vermiş
oluruz" diye ekledi.

"Bazı sektörler sabır noktasında sınırdadır"

Bahçivan, Eylül ayı PMI verilerinin
imalat tarafında sert bir daralmaya
işaret ettiğine ve pandemi hariç tutul-
duğunda, Türk sanayisinde PMI ölçül-
duğünde bu yana en ağır tabloyla
karşı karşıya olduklarına dikkat çekti.

İSO Başkanı Bahçivan, "Bu sürecin
sanayi tarafını ciddi anlamda etkile-
yeceğini OVP açıklandığından beri
biliyoruz. Yeterince empati gösterdi-
ğimiz konusunda en ufak bir eksikimiz
olmadı. Ama sahadan gelen sesler,
PMI detaylarında Eylül tablosu dik-
kate alınması ve üzerinde düşünül-
mesi gereken bir resmi ortaya koymuş
durumda, hafife almamak gerekiyor.
Pandemiden sonra yaşanan en ağır
tablo ve o dönemini görmesek Türk
sanayinin PMI ölçüldüğünden bu yana
en can sıkıcı tablosuyla karşı karşıyız.
Tüm sektörlerle dengeli bir şekilde
kendini benzer durumlarda gösteren
bir tablo var. Eylül ayı PMI verileri-
nin üzerinde ciddiyle düşünülmesi.
Sektör sektör analizlerin çok daha
dikkatli yapılması gerekiyor. Bir süre
daha sabır noktasında korkarım ki
belli sektörlerde sınıra gelmiş durum-
dayız. En başta hazır giyim, tekstil, deri
tüm sektörler içinde kendini çok daha
net gösteriyor. Son haftalarda makina
metal sanayinde de aşağı doğru bir
düşüş başladı. İnşaat malzeme sek-
töründe de kendin belirginleşmeye
başladı. Alt sektör değerlendirmesini
çok güçlü yapmak lazım" diye ekledi.

"Talepte soğuma net bir şekilde var"

Eylül ayında aylık bazda beklenti
üstü gelen enflasyon verisinin temel

sebebinin talebin canlılığı olmadığını ifade eden **TÜSIAD** Başekonomisti Gizem Öztok Altınış, talepte net bir şekilde soğuma olduğunu ancak yeterli olup olmadığını soru işareti yarattığını söyledi. Altınış, "Yüzde 17,5 enflasyon hedefi için ekonomiyi biraz daha soğutmamız gerekiyor. Son enflasyon verisindeki tek sıkıntı talep değil. Geriye dönük fiyatlama, hizmet fiyatlarındaki katılık, gelirler politikası enflasyon üzerinde önemli rol oynuyor. Dolayısıyla sadece 'talep canlı veri yüksek geldi' dememiz yanıltıcı olur" dedi.

"Baz senaryomuz yumuşak iniş"

Gizem Öztok Altınış baz senaryolarının Türkiye ekonomisi için yumuşak iniş olduğunu belirterek, "Bu yıl için yüzde 2-3 arası büyüme öngörüyoruz bu da yumuşak iniş oluyor, piyasanın da böyle bir beklentisi var. Enflasyonla mücadele süreçlerinde reel kesim birkaç çeyrek baskı altında kalabilir. Bizde de bu yıl ikinci çeyrekte başlayan baskının 4 çeyrekle sınırlı kalacağını düşünüyoruz. 2025 yılının ortalarından itibaren biraz daha rahatlayan bir ekonomi bekliyoruz ve enflasyonla gerçekten mücadele etmek istiyorsak doğru yöntem de budur. Ekonominin canlı kaldığı bir ortamda enflasyonla mücadele pek mümkün değil" diye konuştu.

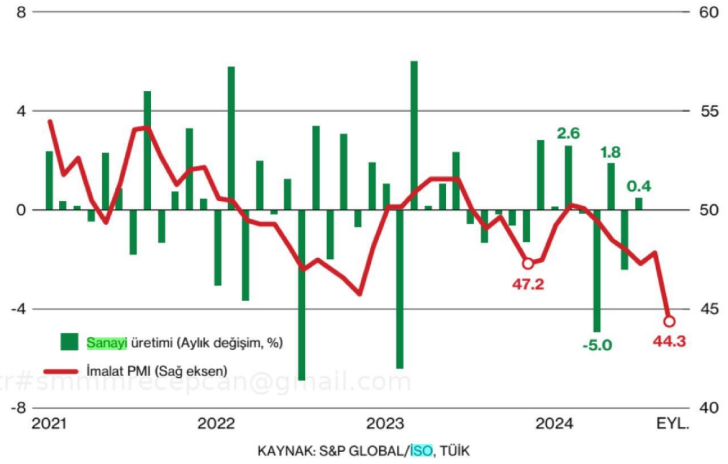
Tüketim malı ithalatı neden arttı?

Altınış, Eylül'de tüketim malı ithalatındaki yüzde 12'lik artışı şöyle açıkladı:

"Perakendeciler üretim maliyetleri yükselince Türkiye yerine yurt dışından var olan kurla daha ucuz fiyatlarla alım yapmaya başladı. Bu yaklaşımdan dolayı tüketim malı ithalatının yükseldiğini gördük ve bu da enflasyonla mücadelede bir handikap. Ancak buradan talep canlı yorumu çıkmaz."

Türkiye'nin enflasyonla mücadeleyi önceliklendirme dışında bir seçeneği olmadığını altını çizen Gizem Öztok Altınış, "Enflasyonla mücadeleden vazgeçtiğinizde reel kesim bir

İMALAT PMI MAYIS 2020'DEN BERİ EN DÜŞÜK SEVİYEDE

süre sonra yine baskı altında kalacak. Dolayısıyla bunun alternatifi yok. Enflasyonun dışında bir şeyi önceliklendirme tercihimiz yok. Türkiye yıllarca bunu yaptı ve başarısız oldu. Günün sonunda bu mücadeleden vazgeçmek yine reel kesimi olumsuz etkiler. Reel kesimin sabırlı bir şekilde bu sürece devam etmesi gerekiyor. Elbetteki kolay değil ancak enflasyonun yükselmeye başladığı süreç yaşanırken bugünün yaşanacağını biliyor olmamız gerekirdi. Reel kesim elbette baskı altında ama 2008-2018 krizlerine baktığımızda şu anda dert yandıkları kadar dibe giden bir vaziyet okumuyoruz. Ayrıca sorun sadece finansman maliyetinden kaynaklanmıyor. Reel kesimin sıkıntısına yapısal bakma lazım. Verimlilik artışı ve katma değer yok. Sırf faiz ve lırayı konuşacak olursak işin içinden çıkamayız, bunlar döngüsel faktörler. Önemli olan yapısal olarak teknolojiye dayalı üretime geçmek ve verimliliği artıracak sürece evrilebilecek fırsatınız var mı onu konuşmak gerek. Ancak reel kesim bu noktada değil. Eylül enflasyon verisi TCMB'nin faiz indirimine başlamak için acele etmemesi gerektiğini gösterdi. Bugüne kadar başarılı gelen bir program var ve bunun riske atılması lazım. Reel kesimin de bunu desteklemesi gerekiyor" diyor.

Faiz indirimi için hangi göstergeler takip edilecek?

Altınış, "Enflasyonun aylık bazda en azından yüzde 2'lere 1,5'lere düşmesi gerekiyor. Normal şartlar altında 2025 yılı birinci çeyrek itibarıyla hatalı bir adım atılmadığı sürece enflasyonun TCMB'nin tahmin ettiği raya girmesini beklerim. TCMB üç şeye bakar; tüketim malı ithalatı, beklentilerin çaplanması ve liranın stabil kalması. Lira meselesini halledilmiş görüyoruz. Enflasyon beklentileri özellikle hanehalkı ve reel kesimde hâlâ yüksek ama yön biraz aşağıda, o iyi. Tüketim malı ithalatı ise soru işareti. Bu üç gösterge tam rayına girdiğinde faiz indirimi için doğru zaman olacaktır" değerlendirmesinde bulundu.

"Yüzde 2 büyüme Türkiye için görece sert bir iniş olarak algılanabilir"

Prof. Dr. Erhan Aslanoğlu, yüzde 2'ler civarı bir büyüme oranının normalde sert iniş anlamına gelmediğini ancak Türkiye için görece sert iniş olarak algılanabileceğini ifade etti.

Aslanoğlu, "Türkiye ekonomisinde bu yılın ikinci çeyrek büyümesi yüzde 2,5 olarak gerçekleşti. Öncü göstergeler yılın ikinci yarısında büyüme oranının yüzde 2'ler civarında seyredebileceğine işaret ediyor. Türkiye ekonomisi için tarihsel ortalama olan

yüzde 4'ün altında büyüme genelde ekonominin tüm kesimlerin hissettiği bir yavaşlama anlamına gelir. Bu oran ne kadar aşağı giderse, o kadar sert iniş algısı yaratır. Dolayısıyla ekonomi aktörlerinin çok alışkın olmadığı fakat normalde çok sert iniş anlamına gelmeyen yüzde 2'ler civarı büyüme, Türkiye ekonomisinde görece sert bir iniş olarak algılanabilir. İhracattaki artan sıkıntı büyümeyi aşağı çeken en önemli faktörlerden birisi. Merkez Bankası'nın çıktı açığı fotoğrafına baktığımızda, önümüzdeki süreçte büyüme hızı yüzde 1'lere doğru girecek gibi görünüyor. Reel gelir kaybı ve döviz bazında devam eden yüksek getiriler iç talepteki zayıflamayı daha fazla hissedilir hale getirebilir gibi görünüyor. Bu nedenle 2025 yılında büyüme hızının daha da aşağı gitmesi ve hissedilme oranının artmasını beklemek çok yanlış olmayacaktır. Negatif olmasa da yüzde 2'lerin altına gidebilecek bir büyüme Türkiye ekonomisinde görece sert bir iniş olarak algılanabilir. Bununla birlikte, gerek iç talepteki kıpırdanma, gerek ekonomi yönetiminin ve iktidarın büyümeyi negatife götürmeme istekliliği daha ötesi sert bir daralmanın şu anda çok da görünürde olmadığına işaret ediyor" diye belirtti.

"Buradan dönülmez, dönülürse bedeli ağır olur"

TOBB ETÜ Öğretim Üyesi Doç. Dr. Atılım Murat, ekonomi yönetiminin süreci yönetebileceğini düşündüğünü ve ekonomide sert iniş beklemediği ifade ederek, "Sert iniş riski artarsa, başta ihracat olmak üzere, kolaylıkla ivme kazandırılacak sektörler var. Kaldı ki, yıl başında asgari ücrete 2025 enflasyon tahmininin üzerinde bir zam gelebilir. Bu da doğal olarak tüketimi artıracaktır. Enflasyonla mücadele programı devam edecektir. Yaklaşık 1,5 yıl bu programa yatırım yaptıktan sonra, buradan dönülmez. Ekonomik bedel ağır olur. Zaten siyasi açıdan bir risk olmadığı için, ekonomi yönetimine politik bir baskı gelmez. Gelecek sene bu zamanlar yüzde 20'lerde bir enflasyon, yüzde 30 civarında bir politika

faizi görebiliriz. Tabii yüzde 30 politika faizinin bileşik faizi yüzde 35 civarında olur. Kısacası, Türkiye ekonomisinde reel faiz yine yüksek kalacaktır. Bu açıdan, reel sektörün 2025 için büyük beklentilere girmemesi gerekiyor. 2025'te dengeli bir büyüme olacaktır" değerlendirmesinde bulundu.

Zeytinoğlu: Faiz indirimi kısa vadede destekler

Kocaeli Sanayi Odası Başkanı Ayhan Zeytinoğlu da, faiz indiriminin kısa vadede destekleyici olduğunu ancak uzun vadeli risklerin dikkatle izlenmesi gerektiğini ifade etti. Zeytinoğlu, "Reel sektör açısından para politikasının gevşetilmesi, ekonomik büyümenin desteklenmesi ve maliyet baskılarının azaltılması adına kritik. Ayrıca, reel sektör olarak bizlerin finansman maliyetlerinin düşürülmesi ve yatırımların artmasının teşvik edilmesi amacıyla da önemli. Kocaeli Sanayi Odası Başkanı olarak Haziran ayından bu yana Merkez Bankası'nın faiz kararını açıkladığı her toplantı öncesinde faizin sembolik olsa da düşürülmesi gerektiği yönünde fikrimi ifade ediyorum. Eylül ayı enflasyon verisi açıklanana kadar beklentiler de faiz indirimine işaret ediyordu. Fakat reel faizle enflasyon arasındaki fark şu an çok minimal. Aslında bu göstergenin faiz indirimi desteklemediğini görüyoruz" dedi.

"Enflasyon hedeflerine yaklaşınca kurun desteğini bekliyoruz"

Zeytinoğlu, "Küresel rekabetin kızıştığı bir dönemde ihracatımızın, üretimimizin ve istihdamımızın artarak devam etmesi için iş dünyası olarak kurlarla ilgili taleplerimiz vardı. Enflasyonla mücadele noktasında kurun baskılanmasının kabul edilebilir olduğunu ancak bu durumun üretim ve ihracatı da etkilediğini biliyoruz. Döviz kurlarının yatay seyretmesi yani ihracatı destekler seviyeden uzaklaşması nedeniyle ihracatın azalması ve ithalatın artmasından endişe duyuyoruz. Kur artışı ile enflasyon arasındaki makasın daralmasını, artış hızının

paralel ilerlemesini bekliyor, enflasyon hedeflerine yaklaştıktan sonra kurun bize destek olmasını temenni ediyoruz. Ayrıca rekabetçi kurun, ülkemizde üretilebilir imkanı olan ürünlerin üretilmesini de yönlendirerek tüketim malları ithalat talebinde de yavaşlamayı sağlayacağını düşünüyoruz. Bu durum cari açığın azaltılması noktasında da destek olacaktır" diye belirtti.

Öncel: Erken hamle başka sorunları tetikleyebilir

Birleşmiş Markalar Derneği (BMD) Başkanı Sinan Öncel, faiz oranlarının düşürülmesini istediklerini ancak erken bir hamlenin geçmişte yaşanan başka sorunları tetikleyebileceği riskinin göz ardı edilmemesi gerektiğini söyledi.

Öncel, "Enflasyonla mücadele zor bir konu ve elbette fedakarlık gerektiriyor. BMD, enflasyonla mücadele dönemlerinde her zaman sorumluluk üstlendi. Bugün de aynı sorumluluk bilinciyle hareket ediyoruz. Ancak sorunun çözümü için önce teşhisi doğru koymak gerekiyor. Bize göre bugün perakende fiyatlarının artışında ülkemizde girdi maliyetlerinin çok yüksek seyretmesinin ve 10 yılını dolduran kontratlarda fahiş kira artışı taleplerinin büyük etkisi olduğunu değerlendiriyoruz. Fahiş kira artışı talepleri başta olmak üzere maliyet kalemlerimizdeki olağanüstü artış trendi durdurulursa hem enflasyonla mücadeleye katkı olur hem de biz yeni yıla daha iyi bir başlangıç yapabiliriz.

"Gıda dışındaki tüm kategorilerde satışlar düştü"

Perakende sektörünün ilk yarıyı görece iyi geçirdiğini ancak yılın ikinci yarısında daralmaya başladığını dile getiren Öncel, "Son üç aydır gıda dışındaki hemen tüm kategorilerin adet satışlarının düştüğünü görüyoruz. Çünkü alım gücü azalan tüketiciler gıda gibi zorunlu harcamaların dışındaki kalemlerde kısıntıya gidiyor. Enflasyonla mücadele kapsamında kartlı alışveriş için uygulanan kısıtlamalar da yine perakende satışlarına olumsuz yansıyor. Ayrıca yüksek

girdi maliyetlerinin sonucu olarak Avrupa'nın neredeyse en pahalı ülkesi haline geldiğimiz için yabancılar açısından Türkiye'de alışveriş cazibesini kaybetti. Bütün bu gelişmeler doğal olarak adet satışlarımızın gerilemesine yol açıyor. Mevcut para politikasının sektörümüz özelinde pozitif yansımaları olduğunu söyleyemeyiz. Enflasyonla mücadeleyi önceleyen mevcut para politikasının da etkisiyle Avrupa'nın en pahalı ülkelerinden biri haline geldiğimiz için rekabetçiliğimizi büyük ölçüde kaybettik. Yabancıya satışlar iki yıl öncesine kadar perakende cirolarına önemli katkı sunuyordu. Bankalararası Kart Merkezi (BKM) verilerine göre 2022'de kartlı harcamaların yüzde 10'u yabancılar tarafından yapılmıştı. Bu yılın sekiz aylık döneminde oranın yüzde 5,2'ye gerilediğini görüyoruz. Bir başka ifade ile Türkiye'de alışverişin yabancılar için cazip olmaktan çıktığını söyleyebiliriz" dedi.

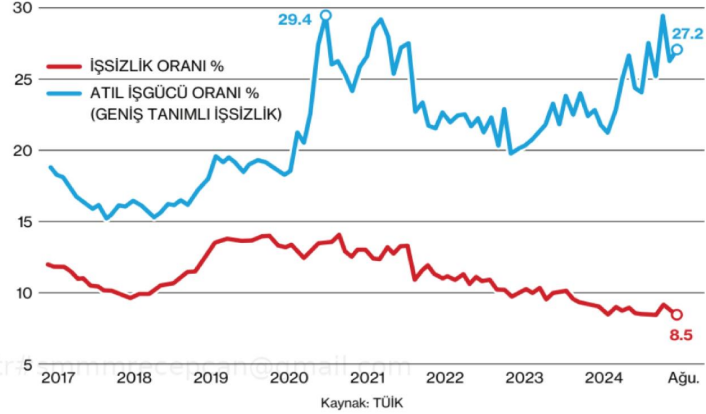
"Yatırımlarda frene basıldı"

BMD Başkanı Öncel, "Sektörün daralması nedeniyle birçok marka zorunlu olmayan yatırımları için frene basmış bulunuyor. Daralmadan bağımsız olarak yüksek finansman maliyetleri de yatırım iştahını azaltıyor. Dolayısıyla faiz oranlarının düşürülmesini elbette arzu ediyoruz. Ancak erken bir hamlenin geçmişte yaşadığımız başka sorunları tetikleme riskini gözardı etmememiz gerekiyor. Merkez Bankası yönetiminin de bu perspektifle hareket edeceğini ve yıllık enflasyonda yüzde 40'ın altı görüldükten sonra faiz indirimlerinin başlayacağını öngörüyoruz" diye ekledi.

"Otomotivde üretim kaybının sebebi iç satışlar"

Eylül ayında 3,4 milyar dolarla rekor ihracata imza attıklarını kaydeden Otomotiv Sanayii Derneği (OSD) Başkanı Cengiz Eroldu, "Otomotiv sanayinin üretiminde azalma var. Geçen yılın ilk dokuz ayına göre bu dokuz ayda yüzde 7'lik kaybımız var üretimde. Üretimdeki kayıp en büyük

TÜİK: İŞSİZLİK AĞUSTOS'TA %8.5'E GERİLERKEN, GENİŞ TANIMLI İŞSİZLİK %27.2'YE YÜKSELDİ

sebebi iç pazarda satışların azalması. İlk dokuz ayda 6 puanlık gerileme varken, Eylül ayında 8 puanlık gerileme gördük. Dolayısıyla ithalatçıların pazar payını artırdıkları bir dokuz ay yaşadık. Otomotiv sanayinin gelecek yatırımları ve istihdamın korunması açısından iyi göstergeler değil. Yerli üretimdeki düşüşün sebebi ÖTV oranlarının güncellenmemesi oldu. Yerli üreticiler yüksek enflasyonist ortamda yüzde 80'lik ÖTV dilimiyle araç satışı yapmaya çalışıyor. Fiyatlara en hassas müşteri kitlesiyle iş yapıyoruz. Vergilerin yüksek olması ve lüks araçlarla başlangıç seviyesindeki araçların benzer vergi oranına tabi olması otomotiv satışlarını olumsuz etkiliyor. 2024 yılı 2023 yılına paralel bir şekilde kapanacak gibi duruyor, bu da bu zorlu şartlarda başarı. 2025 yılında 2024'ü yapmamız zor olacak gibi duruyor" ifadelerini kullandı.

"KGF kredileri firmaları iflasın eşiğine getirdi"

Malatya Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Oğuzhan Ata Sadıkoğlu, "TLREF'e endeksli kredilerin firmaları iflasın eşiğine getirdiğini söyleyerek, "Enflasyonla mücadele kapsamında uygulanan sıkı para politikası, yüksek faiz ve maliyetler sanayicimizi zorluyor. Geleceğe dair en büyük beklentimiz düşük faizli kredilere ulaşabilmek. Eylül ayı enflasyon

verisi beklenti üstü geldi ve TCMB faiz indirimini öteledi. Bu kararın temelinde döviz talebini kontrol altına almak yatıyor. Döviz varlıklarının, kurla mücadelenin bir enstrümanı haline getirildiğini görüyoruz. Sanayicilerimizin artan sermaye kontrolleri nedeniyle ekonomiye duydukları güveni azalıyor. Üretim, yatırım ve istihdam için işletmelerimizin kredi kanallarının açık tutulması, içinden geçtiğimiz dönemde çok önemli. İhracatımızı ve istihdamımızı kesintiye uğratmayacak kapsayıcı adımlar bekliyoruz. Can suyu denilen anlık teşvikler kısa vadede çözüm olsa da sürdürülebilir ekonomiye bir faydası yok. Kısa vadede hayatta kalmak için aldığımız can suyu, orta ve uzun vadede önüne geçemeyeceğimiz bir sele dönüşebilir. Sanayicimizin kullandığı değişken faizli krediler tedavisi bulunamayan yara haline geldi. Depremzede sanayicimize, deprem desteği adıyla sunulan Deprem Destek Kredisi'nin değişken faizli olması firmaları iflasın eşiğine getirmiş durumda. Kullanılan kredi Türk Lirası Gecelik Referans Faizine (TLREF) endeksli olduğu için faiz oranı devamlı yükseliyor. Kullanıldığı gün yüzde 11-12 olan faiz oranı bugün yüzde 55-60'lara ulaşmış durumda. Faizi, anaparayı geçti. KGF Deprem Destek Kredisi'nin faiz oranı makul bir oranda sabitlenmelidir" dedi.

İSO, "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması-2023" Sonuçları Açıklandı

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından 1968 yılından bu yana aralıksız yapılan ve sanayi sektörünün devler liginin belirleyen "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması'nın 2023 yılı sonuçlarını açıkladı. İSO 500 araştırmasına göre üretimden satışlarda en büyük kuruluş 484 milyar liralık satışlarıyla Tüpraş oldu. Tüpraş'ı 238 milyar liralık üretimden satışlarıyla Ford Otomotiv takip ederken, üçüncü sırada yaklaşık 227 milyar liralık üretimden satışlarıyla Star Rafineri yer aldı.

İSO 500 Liste

Sıra No	Firma Adı	Sıra No	Firma Adı
1	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	151	RWE & Turcas Güney Elektrik Üretim A.Ş.
2	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	179	Türk Demir Döküm Fabrikaları A.Ş.
3	Star Rafineri A.Ş.	181	Makine ve Kimya Endüstrisi A.Ş.
4	İstanbul Altın Rafinerisi A.Ş.	183	CMS Jant ve Makina Sanayi A.Ş.
5	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	192	Schmid Pekintaş Güneş Enerji Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.
6	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	203	Akkim Kimya San. ve Tic. A.Ş.
7	Arçelik A.Ş.	204	Erdemir Madencilik San. ve Tic. A.Ş.
8	Mercedes-Benz Türk A.Ş.	205	Nuh Çimento Sanayi A.Ş.
9	Gramaltın Kıymetli Madenler Rafineri San. ve Tic. A.Ş.	206	Altek Döküm Hadde Mamulleri San. ve Tic. A.Ş.
10	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	209	Eti Alüminyum A.Ş.
13	Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	213	Assan Hanil Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.
14	Çolakoğlu Metalurji A.Ş.	232	Şahinler Metal San. ve Tic. A.Ş.
16	Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	235	HAVELSAN Hava Elektronik San. ve Tic. A.Ş.
17	TUSAŞ-Türk Havacılık ve Uzay Sanayi A.Ş.	242	Has Çelik San. ve Tic. A.Ş.
19	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	244	Arslan Alüminyum A.Ş.
21	Toşçelik Profil ve Sac Endüstrisi A.Ş.	247	Sistem Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.
26	KARDEMİR Karabük Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	263	Akdeniz Chemson Kimya San. ve Tic. A.Ş.
30	PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	266	Saray Döküm ve Madeni Aksam Sanayi Turizm A.Ş.
31	Borçelik Çelik San. Tic. A.Ş.	279	Ege Profil Tic. ve San. A.Ş.
32	Sarkuysan Elektrolitik Bakır San. ve Tic. A.Ş.	280	Teknik Alüminyum Sanayi A.Ş.
40	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	298	CMS Jant Sanayi A.Ş.
42	Türkiye'nin Otomobili Girişim Grubu San. ve Tic. A.Ş.	306	Teknopanel Çatı ve Cephe Panelleri Üretim San. ve Tic. A.Ş.
46	Assan Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	328	Trakya Döküm San. ve Tic. A.Ş.
47	OYAK Çimento Fabrikaları A.Ş.	362	Akkim Yapı Kimyasalları San. ve Tic. A.Ş.
50	ROKETSAN Roket San. ve Tic. A.Ş.	364	Yorglass Cam San. ve Tic. A.Ş.
53	Nadir Metal Rafineri San. ve Tic. A.Ş.	370	BASF Türk Kimya San. ve Tic. Ltd. Şti.
56	AKSA Akrilik Kimya Sanayi A.Ş.	379	Akpa Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.
61	ASAŞ Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	385	Nuh Beton A.Ş.
68	Tatmetal Çelik San. ve Tic. A.Ş.	402	Düzce Cam San. ve Tic. A.Ş.
69	Diler Demir Çelik Endüstri ve Ticaret A.Ş.	410	Kalibre Boru San. ve Tic. A.Ş.
75	Erdemir Çelik Servis Merkezi San. ve Tic. A.Ş.	417	Öztiyakkiler Madeni Eşya San. ve Tic. A.Ş.
82	Asil Çelik San. ve Tic. A.Ş.	429	İzocam Tic. ve San. A.Ş.
83	Limak Çimento San. ve Tic. A.Ş.	452	Assan Panel San. ve Tic. A.Ş.
95	MMK Metalurji San. Tic. ve Liman İşletmeciliği A.Ş.	456	Kenan Metal A.Ş.
106	Ravago Petrokimya Üretim A.Ş.	468	Akcoat İleri Kimyasal Kaplama Malzemeleri San. ve Tic. A.Ş.
110	Kardemir Çelik Sanayi A.Ş.	494	Ege Endüstri ve Ticaret A.Ş.
140	Tusaş Motor Sanayi A.Ş.		

HABER NEWS

TekstilNews
International Textile Magazine

Texhibition Fuarı Tekstil Sektörünü İstanbul'da Buluşturdu!

"2024 yılında dünyanın en önde gelen tekstil fuarlarında yüzde 50'ye varan düşüşler yaşanmasına rağmen, fuarımızdaki güçlü kalabalık aslında her şeyi özetliyor. Her dönemde bir adım daha ileriye giden fuarımız, sadece tekstil sektörümüzde çarkların hızlanmasına değil İstanbul'umuzun tanıtımına ve Türkiye ekonomisine değerli katkı sağlıyor.

Kâr amacı gütmeyen fuarımız, dar boğazdan geçen sektörümüz için bugün daha da önemli. Küreselde bir talep daralması var ancak, alternatif pazarlar ile büyümemize devam etmek istiyoruz. Dünya ticaretinin önemli bir merkezi olan İstanbul'umuza daha da fazla alıcı çekebilmek ve Türkiye'ye katma değer sağlamak adına tüm gücümüzle çalışıyoruz." diye konuştu.

11-13 Eylül tarihleri arasında İstanbul Fuar Merkezi'nde gerçekleştirilen Texhibition fuarına 527 firma standlı olarak katılım sağladı. Texhibition İstanbul fuarını 100'ün üzerinde ülkeden 28 binden fazla profesyonel ziyaretçi 3 gün boyunca katılımcılar ile bir araya geldi. Türk tekstil sektörü için bir 'vitrin' niteliği taşıyan Texhibition İstanbul; Kumaş, İplik ve Tekstil Aksesuarları Fuarı, 6.kaz kapılarını ziyaretçilerine açtı.

Dokumadan örme kumaşlara, iplikten denime, suni deriden tekstil aksesuarlarına kadar geniş ürün yelpazesi ile 500'ün üzerinde firma Texhibition İstanbul'da bir

Ahmet Öksüz, İTHİB Yönetim Kurulu Başkanı

araya geldi. 100'ün üzerinde ülkeden davetli 28 bin profesyonelin katıldığı Texhibition İstanbul Fuarı'nın açılışı Ticaret Bakanı Ömer Bolat, İstanbul Valisi Davut Gül, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mustafa Gültepe, İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Şekib Avdagıç, İstanbul Sanayi Odası Başkanı (İSO) Erdal Bahçıvan, İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği (İTHİB) Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Öksüz, Ticaret ve Sanayi Odalarının Başkanları, İhracatçı Birlik Başkanları ve sektörel derneklerin katılımlarıyla gerçekleşti.

Bakan Bolat'tan Döngüsel Ekonomi ve Sürdürülebilir İhracat Vurgusu

Tekstil ve hammaddeleri sektöründe Türkiye'nin, küresel markaların önemli bir tedarikçisi haline geldiğine işaret eden Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat; sektörün Türkiye'nin gurur kaynağı olmaya devam ettiğini söyledi. Bolat; "Ticaret Bakanlığı olarak yeşil dönüşümün küresel gündemin merkezine yerleştiği bir atmosferde, ihracatımızda rekabetçiliğimizin sürdürülebilmesi, ihracatçılarımızın çevre standartlarına uygun ürünler üretmek küresel değer zincirlerindeki konumlarını güçlendirebilmeleri adına desteklerimizi, özellikle yeşil dönüşüm odaklı genişletmeye devam ediyoruz.

Bu çerçevede Avrupa Yeşil Mutabakata Uyum Projesi Desteği ile şirketlerin alacakları danışmanlık hizmeti giderleri için 5 yıl boyunca, %50 oranında ve toplamda 10 milyon TL'ye kadar finansman desteği sağlıyoruz. Böylece, ihracatçılarımızın başta Avrupa olmak üzere küresel pazarlarda rekabet edebilirliğini korurken, aynı zamanda çevresel sorumluluklarını da yerine getirmelerine katkı sağlıyoruz." dedi.

İstanbul Valisi Davut Gül açılışta yaptığı konuşmada, tekstil sektörünün tüm tüketim ve üretim dinamiklerinin değişmesine rağmen üretmeye devam ettiğini söyledi. Türkiye ve İstanbul markasının, sektörün bu girişimciliğinin yanında odaların ve birliklerin kendi aralarındaki koordinasyonuyla hak ettiği yeri korumakla kalmayacağını ve daha ileriye gideceğini kaydeden Gül, organizasyonda emeği geçenlere ve katılımcılara teşekkürlerini iletti.

"Yeşil Dönüşümle Rekabet Gücümüzü Artıracağız"

Türkiye ihracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mustafa Gültepe Türkiye'nin tekstil ve hazır giyim üretiminde kalite, hız ve esnek üretim kabiliyetiyle diğer ülkelerden ayrıştığını ve Avrupa'ya olan coğrafi yakınlığının, Türkiye'yi global pazarlarda tercih edilen bir tedarikçi yaptığını kaydetti.

Gültepe; "TİM ve ihracatçı birlikleri olarak sektörel sürdürülebilirlik eylem planlarımızı tamamladık. GreenTİM ve EcoTİM gibi yeşil dönüşüme yönelik projelerimizi devreye aldık. Yeşil dönüşümle beraber rekabet avantajımızı artıracacağız. Uzun vadede hazır giyim sektöründe 40 milyar dolar, tekstil sektöründe ise 20 milyar dolar ihracat hedefimiz bulunuyor. Koşulların normalleşmesiyle birlikte bu rakamlara süratle ulaşacağımıza inanıyorum." dedi.

"Sürdürülebilir Tekstil Ajandamızın Daimi Maddesi Olmalı"

İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı **Şekib Avdagiç** Türkiye'nin en büyük işveren sektörü olan tekstilin odağında sürekli bir değişim olduğunu belirtti. Avdagiç, şunları söyledi: "Tekstil sektörümüzün dünya tekstil pastasından aldığı payı yüzde 6-7'lere çıkartabilecek potansiyelimiz var. Bu, bir sektör politikası olmanın yanında devlet politikası olmalıdır. Kamunun teşvik, destek ve katkıları sektörün üzerinden eksik olmamalı. Bu hedeflere ulaşmak için bize de görevler düşüyor. Sözelimi en çok ihracat yaptığımız ülkelerin başında AB ülkeleri ve ABD geliyor. O halde biz, Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın şartlarını, regülasyonlar dayatılmadan yerine getiren sektör olmalıyız. Bu yüzden 'sürdürülebilir tekstil' konsepti, ajandamızın daimî maddesi olmalıdır. Eğer bunları başarırız, ihracat potansiyelimiz de yükselişe geçecektir." **"Bakanlığımızdan Yurt İçinde 'Prestijli Fuar' Desteği Bekliyoruz"**

Ahmet Öksüz, "2024 yılında dünyanın en önde gelen tekstil fuarlarında yüzde 50'ye varan düşüşler yaşanmasına rağmen, fuarımızdaki güçlü kalabalık aslında her şeyi özetliyor. Her dönemde bir adım daha ileriye giden fuarımız, sadece tekstil sektörümüzde çarkların hızlanmasına değil İstanbul'umuzun tanıtımına ve Türkiye ekonomisine değerli katkı sağlıyor. Kâr amacı gütmeyen fuarımız, dar boğazdan geçen sektörümüz için bugün daha

da önemli. Küreselde bir talep daralması var ancak, alternatif pazarlar ile büyümeye devam etmek istiyoruz. Dünya ticaretinin önemli bir merkezi olan İstanbul'umuza daha da fazla alıcı çekebilme ve Türkiye'ye katma değer sağlamak adına tüm gücümüzle çalışıyoruz." diye konuştu.

"Üretime, İhracata ve İstihdam Yaratmaya Devam Edeceğiz"

Ahmet Öksüz, sözlerini şöyle sürdürdü: "2023 yılı maalesef yaşadığımız deprem afetinin etkisiyle istediğimiz gibi geçmedi. 2024 yılında ise küresel talep daralması ve üretim maliyetlerinde yaşanan artışlar ihracatımızı doğrudan etkiliyor. Ülkemizin kalkınması ve küresel ölçekte yaşanan bu dar boğazdan çıkmanın yolu ancak devletimizin tüm kademeleriyle daha sıkı koordinasyon ve sıkı iletişim içinde olmakla mümkün.

İhracatçılarımızın karşı karşıya kaldığı yüksek üretim maliyetleri ve pazar kaybı risklerinin önlenmesine ilişkin beklentileri karşılanmalı. Bu yük, ancak reel sektör – kamu iş birliğinin ortak hareketi sonucunda kaldırılabilir. Bu kapsamda, Türk tekstil sektörü olarak daha katma değerli üretmeye, ihraç etmeye ve istihdam yaratmaya devam edeceğiz. Bugün alanında marka olan Texhibition İstanbul fuarımız gibi, markalaşmaya daha fazla emek harcamalı, markalı ihracat için yeni yol haritaları belirlemeliyiz."

Gündem

İŞ DÜNYASININ YEŞİL DÖNÜŞÜM BULUŞMASI

Türkiye'nin sürdürülebilirlik uygulamaları ile öne çıkan markaları, kanaat önderleri ve iş dünyasının önde gelen isimleri Yeşil İş Platformu ve IQ&Partners'in organizasyonunda gerçekleşen Sürdürülebilirlik Konferansı 2024'te bir araya geldi. "Yeşil Dönüşümün Kaçınılmazlığı" teması ile düzenlenen konferans Boğaziçi Üniversitesi ve SKD Türkiye iş birliğiyle hayata geçirildi.

Sürdürülebilirlik Konferansı 2024, 25 Eylül'de İstanbul'da büyük bir katılımla gerçekleşti. Yeşil İş Platformu ve IQ&Partners ev sahipliğinde düzenlenen konferans, sürdürülebilirlik uzmanlarını ve iş dünyasının liderlerini bir araya getirdi. Konferansta 22 konuşmacı, 4 ayrı oturumda, yeşil dönüşüm için farklı sektörlerden çevreye duyarlı iş modellerini ve yenilikçi yaklaşımları masaya yatırdı, vizyonlarını paylaştı.

Türkiye'nin sürdürülebilirlik uygulamaları ile öne çıkan markaları, kanaat önderleri ve iş dünyasının önde gelen isimleri Yeşil İş Platformu ve IQ&Partners'in organizasyonunda gerçekleşen Sürdürülebilirlik Konferansı 2024'te bir araya geldi. "Yeşil Dönüşümün Kaçınılmazlığı" teması ile düzenlenen konferans Boğaziçi Üniversitesi ve SKD Türkiye iş birliğiyle hayata geçirildi. Büyük ilgi gören ve geniş bir katılımı gerçekleştiren etkinlikte 22 konuşmacı, 4 ayrı oturumda

yeşil dönüşüm ve sürdürülebilirlik alanındaki görüş ve çalışmalarını aktardı.

İnovatif iş stratejileri, döngüsel ekonomi, enerji dönüşümü, yeşil finansman ve düşük karbonlu üretim gibi konuların ele alındığı konferansta, akademisyenler ve sivil toplum temsilcilerinin yanı sıra, hazır giyim, çimento, hava yolu taşımacılığı, enerji, mobilya, lojistik, ev tekstili, bankacılık, cam, makine, kimya gibi çok farklı sektörlerden konuşmacılar, yeşil dönüşüm süreçlerini

ilişkin görüşlerini, sürdürülebilir iş modellerini ve vizyonlarını paylaştı.

Konferansta düzenlenen imza etkinliğinde Prof.Dr. Levent Kurnaz ve Arda Öztaşkın kitaplarını katılımcılar için imzaladı.

Sürdürülebilirlik iş dünyasının merkezine yerleştireceğiz

Sürdürülebilirlik Konferansı 2024, IQ&Partners Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Ferkan Çelik ve Yeşil İş Platformu Kurucu Ortağı Efe Gökçe'nin konuşmaları ile başladı. Dr. Ferkan Çelik konuşmasında "IQ Partners olarak, sürdürülebilirlik ve yeşil dönüşüm gibi günümüzün en kritik meselelerinde iş dünyasının yanında yer almak ve bu konuda yenilikçi çözümler sunmak en büyük önceliklerimizden biri. Ar-Ge ve inovasyonun gücüne inanarak, iş dünyasının geleceğin çevresel ve sosyal gereksinimlerine uygun hale getirmek için çalışıyoruz. Yeni teknolojiler ve sürdürülebilir iş modelleri ile geleceği inşa etmek, sadece bir zorunluluk değil, aynı zamanda büyük bir fırsat." dedi.

Yeşil İş Platformu Kurucu Ortağı Efe Gökçe konuşmasında Yeşil İş Platformu'nun sürdürülebilirlik, çevre bilinci ve yenilikçi iş modelleri alanında farkındalık yaratmak, bilgi paylaşımını artırmak ve yeşil dönüşümü teşvik etmek amacıyla kurulduğunu söyleyerek "Bu platform ile iş dünyasında sürdürülebilir yeşil uygulamaları teşvik etmeyi hedefliyoruz. Yeşil İş Platformu'nun gerçekleştirdiği ilk ve büyük adımlardan biri olan bu konferansı, yıl içerisinde düzen-

KONFERANSIN AÇILIŞ KONUŞMALARINI İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÇEVRE KORUMA VE KONTROL DAİRESİ BAŞKANI PROF. DR. AYŞEN ERDİNÇLER, SKD TÜRKİYE YÖNETİM KURULU BAŞKANI EDİZ GÜNSEL VE İSTANBUL SANAYİ ODASI YÖNETİM KURULU ÜYESİ SULTAN TEPE YAPTI.

leyeceğimiz farklı etkinlikler ve projeler izleyecek. Sürdürülebilirlik iş dünyasının merkezine yerleştirmeye devam edeceğiz." dedi.

Sürdürülebilirlik artık bir tercih değil zorunluluk

Konferansın açılış konuşmalarını İstanbul Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanı Prof. Dr. Ayşen Erdinçler, İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği (SKD Türkiye) Yönetim Kurulu Başkanı Ediz Günsel ve İstanbul Sanayi Odası Yönetim Kurulu Üyesi Sultan Tepe yaptı.

İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği (SKD Türkiye) Yönetim Kurulu Başkanı Ediz Günsel konuşmasında, yeşil dönüşümün iş dünyasında rekabet gücünü korumanın anahtarı olduğuna değinerek "Sürdürülebilirlik değişiminin kaçınılmazlığı üzerine kurgulanmış bu etkinlikte olmaktan gurur duyuyoruz. Sürdürülebilirlik artık bir tercih değil zorunluluk. Türkiye'nin 2053 karbon nötr hedefleri doğrultusunda iş dünyasının yeşil dönüşüme uyum sağlaması kritik önem taşıyor. İklim krizi ile mücadelede ekosistemdeki tahribatı onarmak ve toplumlar için yaşanılabilir bir dünya inşa edebilmek için hala fırsat var, ancak bu süreçte kamu, iş dünyası, akademi ve STK'lara büyük görevler düşüyor." dedi. Günsel ayrıca, Dünya Bankasının raporuna göre, 2022-2040 arasında Türkiye'nin sürdürülebilirlik dönüşümü için gerekli olan finansman ihtiyacının 165 milyar dolar olduğunu kaydetti.

Istanbul Sanayi Odası Yönetim Kurulu Üyesi **Sultan Tepe** konuşmasında Türkiye'nin sürdürülebilirlik konusunda dünyayla paralel olarak değişmesini istediklerini belirterek, bu sürecin dünyada birkaç ülkenin değil tüm dünyanın dönüşmesiyle gerçekleşebileceğine değindi.

Sektör liderlerinden yeşil dönüşüm vurgusu

Etkinlikte Beymen, Pegasus, Çimsa, Borusan Holding, Yapı Kredi, Gürok Grup, Lav, Doqu Home gibi markalar, sürdürülebilirlik stratejilerini ve gelecek hedeflerini katılımcılarla paylaştı. Sektör temsilcileri, döngüsel ekonomi modellerinin iş dünyasında nasıl uygulanabileceğine dair somut örnekler sundu.

Avrupa Yeşil Mutabakatının etkisi

Avrupa Yeşil Mutabakatı ve Sektörlerde Yeşil Dönüşüm başlıklı ilk oturumun moderatörlüğünü Oyuncu Mert Firat üstlendi. Pegasus CEO'su Gülüz Öztürk, Beymen Group CEO'su Elif Çapçı, Boğaziçi Üniversitesi İklim Değişikliği Araştırma Merkezi Müdürü Prof. Dr. Levent Kurnaz'ın konuşmacı olarak katıldığı oturumda, hazır giyim, lüks tüketim ve havayolu yolcu taşımacılığı sektörlerinin Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde geçirdiği dönüşüm, markaların uyguladığı stratejiler ve hayata geçirdiği projeler üzerinden ele alındı.

Sürdürülebilirliğin bir geleceği olması için içselleştirmemiz lazım

Boğaziçi Üniversitesi İklim Değişikliği Araştırma Merkezi Müdürü Prof. Dr. Levent Kurnaz uluslararası alandaki gelişmelere ve

Türkiye'deki yansımalarına dikkat çekerek şunları kaydetti: "Şirketinizin bir şey üretirken dışarıya bir şeyler satıyorsa ve bunun maddi bir karşılığı yoksa buna dışsallık diyoruz. Şirketlerin bacalarından saldıkları karbon-dioksit bir dışsallıktır. Çünkü bir bedeli yok. Aynı şekilde atık suları serbestçe nehre bırakıyorsa, denize bırakıyorsa bunların hepsi dışsallıktır ve dışsallıkları biz bir maliyet olarak görmüyoruz. Maliyet olarak görmediğimiz için de şirketler bu konuyu düşünmüyorlar bu nedenle de sürdürülebilir olamıyorlar. Biz ne zaman ki bütün bu dışsallıkları içselleştirirsek yani şirketin bir masrafı haline getirebilirsek o zaman sürdürülebilirliğin bir geleceği olur."

Enerji dönüşümü ve finansmanı

Konferansın ikinci oturumunda "Yeşil Dönüşüm İçin Enerji Dönüşümü: Temiz Enerji

ve Enerji Verimliliği" ele alındı. Escarus Genel Müdürü Dr. Kubilay Kavak'ın moderatörlüğünü üstlendiği oturuma, Kalkınma ve Yatırım Bankası Genel Müdür Yardımcısı, Sürdürülebilirlik ve Etki Lideri Seçil Yıldız, YEYKAD (Yeşil Yakalı Kadınlar Derneği) Kurucu Üyesi ve Sürdürülebilir Finans Uzmanı Seyran Hatipoğlu, Escon Enerji CEO'su Onur Ünlü ve Kadir Has Üniversitesi, Enerji ve Sürdürülebilir Kalkınma Merkezi (CESD) Müdürü Prof. Dr. Volkan Ş. Ediger konuşmacı olarak katıldı. Oturumda, yenilenebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesi ve enerji dönüşümü, sanayide ve hizmet endüstrisinde enerji tasarrufu potansiyelleri ve enerji finansmanı konuları ele alındı.

Üretimde sürdürülebilirlik uygulamaları

Konferansın "Üretimde Sürdürülebilirlik Uygulamaları" başlıklı üçüncü oturumu Prof.Dr. Levent Kurnaz moderatörlüğünde gerçekleşti. Oturumun konuşmacıları Yapı Kredi Kurumsal İletişim Direktörü Arda Özataşkın, Almila Mobilya Yönetim Kurulu Üyesi Ali Çataloğlu, Çimsa Sürdürülebilirlik, İSG ve Çevre Grup Müdürü Neslihan Ergüven, Borusan Holding Sürdürülebilirlik Başkanı Nursel Ölmez Ateş, uyguladıkları yeşil dönüşüm stratejilerini ve hedeflerini anlattı.

Değer Zincirinde Yeşil Dönüşüm

Konferansın son oturumunda "Değer Zincirinde Yeşil Dönüşüm ve Döngüsellik Uygulamaları" konusu ele alındı. İstanbul Bilgi Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ayşe Uyduranoğlu'nun moderatörlüğünü üstlendiği oturumda, İstanbul Beykent Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Pınar Gedikkaya, LAV Genel Müdürü Ümit Zor, DOQU Home Pazarlama Direktörü Ahmet Karmaç, Akkim İK ve Ortak Hizmetler Direktörü Gökhan Ata

YEŞİL DÖNÜŞÜME IŞIK TUTMAYI HEDEFLEYEN ETKİNLİK, İŞ SÜREÇLERİNİN HER AŞAMASINDA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ ÖNCELİKLENDİREN MARKALARIN DESTEĞİ İLE GERÇEKLEŞTİ. BEYMEN'İN ANA SPONSORLUĞUNU ÜSTLENDİĞİ KONFERANSTA PEGASUS HAVA YOLLARI, ÇİMSA, DOQU HOME, GÜROK GRUP, OMS MAKİNE, SPONSOR OLARAK YER ALDI.

Okutan ve OMS Makine CEO'su Mehmet Kahrman konuya ilişkin güncel gelişmelerden, uyguladıkları sürdürülebilirlik, değer zincirinde yeşil dönüşüm ve döngüsellik uygulamalarından bahsetti.

Sürdürülebilirlik için çalışan markalardan destek

Yeşil dönüşüme ışık tutmayı hedefleyen etkinlik, iş süreçlerinin her aşamasında sürdürülebilirliği önceliklendiren markaların desteği ile gerçekleşti. Beymen'in ana sponsorluğunu üstlendiği konferansta Pegasus Hava Yolları, Çimsa, DOQU Home, Gürok Grup, OMS Makine, Yapı Kredi, Fiba Holding, DFDS, Almila Mobilya, Akkim firmaları sponsor olarak yer aldı. Business World Global, Ekoyapı basın sponsoru, BMS Design Center mobilya sponsoru, Nasıl Bir Ekonomi Gazetesi ve Interpress medya partneri olarak etkinliğe destek sağladı.■

